

Tehy ry
PL 10
00060 Tehy

LAUSUNTO

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
PL 33
00023 Valtioneuvosto

Viite Lausuntopyyntö STM061:00/2014

Tehy ry:n lausunto hallituksen esityksestä Eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laiksi

Tehy ry pitää tärkeänä, että lain valmistelu etenee ja uusi laki saadaan voimaan tämän hallituskauden aikana. Esitys on selkeä ja johdonmukainen.

Tehy ry pitää hyvänä, että lain tavoitteena on edistää sosiaalihuollon yhdenvertaista saatavuutta ja saavutettavuutta, siirtää sosiaalihuollon painopistettä hyvinvoinnin edistämiseen ja varhaiseen tukeen, vahvistaa asiakaslähtöisyyttä ja kokonaisvaltaisuutta sekä turvata tuen saanti ihmisten omassa arkiympäristössä. Tavoitteena on myös monialaisen yhteistyön edistäminen.

Kelpoisuusehtojen väljentäminen

Tehy ry ei kannata ammatillisten kelpoisuuksien madaltamista. Päätöksiä tehdessä tulee huomioida kunnan koko ja tarpeet sekä kunnan tarjoamat muut palvelut. Toimivat toimintamallit tulee säilyttää, osaamista tulee arvostaa ja kunkin ammattiryhmän osaaminen ja vahvuus tulee huomioida muutoksia tehdessä.

Johtaminen

Johtamis- ja esimiestehtävät edellyttävät johtamiskoulutusta ja kokemusta sekä toiminnan sisällön tuntemista. Toimintayksikössä tulee olla johtaja, joka vastaa siitä, että asiakastyössä noudatetaan säädettyjä periaatteita sekä että palvelut täyttävät muutkin niille asetetut vaatimukset. Toimintaa on johdettava siten, että se tukee laadukasta asiakaslähtöisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuutta, kuntouttavan työotteen edistämistä, eri viranomaisten ja ammattiryhmien yhteistyötä sekä toimintatapojen kehittämistä. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012)

Tehy ry:n näkemys valittavasta sääntelymallista

Lausuntopyyntöön liitteenä oleva 3. vaihtoehdon mukainen esitys on selkeä. Kaikille vaihtoehdoille on varteenotettavat perustelut, mutta työn tekemisen ja asiakaslähtöisyyden näkökulmasta esitetty vaihtoehto on perusteltu.

3§ Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa sovellettavat säännökset

Jos sekä sosiaali- että terveydenhuollon palvelut soveltuvat asiakkaan auttamiseen on sovellettava niitä säännöksiä, jotka parhaiten toteuttavat henkilön etua ja lääketieteellisen tarpeen mukaista hoitoa. Asiakkaalla/potilaalla on tarvittaessa oikeus terveydenhuollon ammattihenkilön arvioon ja hoitoon. Tämä vaatii vankkaa lainsäädännöllistä osaamista niin omatyöntekijältä kuin muiltakin erilaiseen päätöksentekoon osallistuvilta ammattihenkilöiltä.

6§ Sosiaalihuollon järjestämissuunnitelma

Sosiaalihuollon järjestämissuunnitelmaa tehtäessä on yhteensovittaminen terveydenhuollon järjestämissuunnitelman kanssa tärkeää. Vuosittain tapahtuvan arvioinnin on tarvittaessa johdettava muutoksin tekemiseen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kuntarajat ja hallinnonrajat ylittävään yhteistyöhön.

8§ Kunnan asukkaiden vaikutusmahdollisuudet

Esityksen mukaan tulee kunnan asukkailta kerättävät näkemykset analysoida koostetta varten. Yhtä oleellista kuin tiedon kerääminen, on toimiva prosessi, jolla tietoa hyödynnetään palveluja kehitettäessä. Kokemusasiatuntijoita tulee hyödyntää myös muissa asiakasryhmissä kuin lastensuojelussa.

15§ Tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut

Opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa toimiva varhaiskasvatus tulee nähdä 15§:ssä mainittavana tuen tarpeisiin vastaavana palveluna. Vaikka päivähoito ei ole enää sosiaalipalvelua, tulee sen sosiaalipalvelullinen funktio näkyä myös tässä laissa. Varhaiskasvatuksen henkilökunta on tärkeässä roolissa lapsen kasvatuksessa ja hoidossa yhteistyössä lapsen perheen kanssa.

20§ Kotipalvelu

Pykälään on kirjattu velvoite lapsiperheille järjestettävästä kotipalvelusta, jos palvelun järjestäminen on *lapsen edun mukainen, sopiva ja mahdollinen tukimuoto*. Perusteluissa todetaan, että oikeutta kotipalvelun saamiseen ei kuitenkaan olisi, jos sosiaalihuollon työntekijä arvioisi, ettei palvelu ole lapsen edun mukainen, tarkoitukseen sopiva tai mahdollinen tukimuoto. Millainen palvelu ei ole lapsen edun mukainen? Tarkoittaako mahdollinen samaa kuin taloudellisesti mahdollinen? Kotipalvelussa tulee olla käytettävissä moniammatillinen henkilöstö, joka mahdollistaa ennaltaehkäisevän työn suunnittelun ja toteutuksen.

23§ Laitospalvelut

Tehy ry: näkemys on, että kaikkien palvelumuotojen on oltava perusteiden täytyessä valittavissa tasa-vertaisesti. Pitkäaikainen hoito ja huolenpito voidaan toteuttaa laitoshoidona vain, jos siihen on lääketieteelliset perusteet tai jos se on iäkkään henkilön arvokkaan elämän ja turvallisen hoidon kannalta muuten perusteltua. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012)

30§ Keskeiset periaatteet

Lakiesityksen kirjatut keskeiset periaatteet ovat kannatettavia.

33§ Asiakkaan oikeus saada selvitys eri vaihtoehtoista

On tärkeää, että asiakkaan oikeudesta saada selvitys eri oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään laissa. Vaihtoehdot tulee selvittää kunnan taloudellisesti tilanteesta ja henkilöresursseista riippumatta. Tämä vaatii vahvaa lainsäädännöllistä ja ammatillista osaamista, joka tulee huomioida, jos kelpoisuusehtoja väljennetään.

42§ Palvelutarpeen arviointi

Pykälässä säädetään ajankohdasta milloin asiakkaan tulee päästä palvelujen tarpeen arviointiin; viipymättä tai viimeistään seitsemän vuorokauden kuluessa. Nykyisellä henkilöstömäärällä mainitut aikarajat eivät toteudu. Aikarajat ovat tärkeitä ja lain kautta täytyy myös mahdollistaa niiden toteutuminen. Palvelutarpeen arvioinnin tekijän koulutus, kokemus ja osaaminen ovat avainasemassa laadukkaassa ja tarkoituksenmukaisessa arvioinnissa.

46§ Monialainen yhteistyö ja asiantuntemuksen turvaaminen

Pykälässä todetaan, että viranomaisen on huolehdittava siitä, että käytettävissä on henkilön yksilöllisiin tarpeisiin nähden riittävästi asiantuntemusta ja osaamista. Tämä edellyttää sitä, että henkilöstöllä tulee olla toimivat yhteistyömuodot ja -verkotot sosiaali- ja terveydenhuollon rajapinnoilla ja eri hallinnonalojen välillä.

47§ Omatyöntekijä

Omatyöntekijällä tulee olla palvelukokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa laissa tarkoitettu kelpoisuus tai terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain mukainen kelpoisuus. Tämän lisäksi tulee henkilöllä olla riittävä kokemus. On hyvä, että lakiesityksessä erikseen määriteltyjen asiakasryhmien omatyöntekijältä vaaditaan sosiaalityöntekijän kelpoisuus.

48§ Läheisverkoston kartoittaminen

Palvelutarvetta kartoitettaessa kartoitetaan myös läheisverkosto ja selvitetään tarvittaessa omaisten ja läheisten mahdollinen tuen tarve. Omaistaan ja läheistään hoitavan tulee saada tarvitsemaansa tukea. Tuen tulee olla oikea-aikaista, valtakunnallisesti määriteltyä, läpinäkyvää ja riittävästi resursoitua.

50§ Asiakassuunnitelma

On tärkeää, että asiakkaalle on laadittava asiakassuunnitelma ja että asiakas on osallisena suunnitelmaan tekoon aina kun se on mahdollista. Oleellista on, että suunnitelman sisältö sovitetaan yhteen muiden hallinnonalojen palvelujen ja tukitoimien kanssa muodostaen siten toiminnallisen asiakaslähtöisen kokonaisuuden. Tavoiteltavaa on, että asiakkaalla on yksi asiakassuunnitelma/palvelusuunnitelma, joka kattaa kaikki tarvittavat palvelut.

Lastensuojelulaki § 27 Lastensuojelun asiakkuus

Lastensuojelulain 27§ muuttaminen siten, että lapsella ja hänen perheellään olisi yhtä vahva oikeus ehkäisevien palvelujen saamiseen, kuin lastensuojelun asiakkaana olevilla perheillä, ja että lastensuojelun asiakkuus alkaisi vasta, kun lastensuojelu sosiaalityöntekijä arvioi perheen tilanteen täyttävän lakiesityksen 27§ mukaiset kriteerit, on kannattavaa. Palveluun pääsyn kynnyks tule alemmaksi ja palvelun piiriin pääsy nopeutuu.

Tehy ry pitää hyvänä sitä, että koko lakiesityksessä painotetaan yksilön osallisuutta ja sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitystä.

Lausunnossa on huomioitu Suomen Lastenhoitoalan Liitto ry:n kommentit.

Helsingissä 11.6.2014

Rauno Vesivalo
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja
Eva Siitonen
Sosiaalipoliittinen asiantuntija
Tehy ry
eva.siitonen@tehy.fi